

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

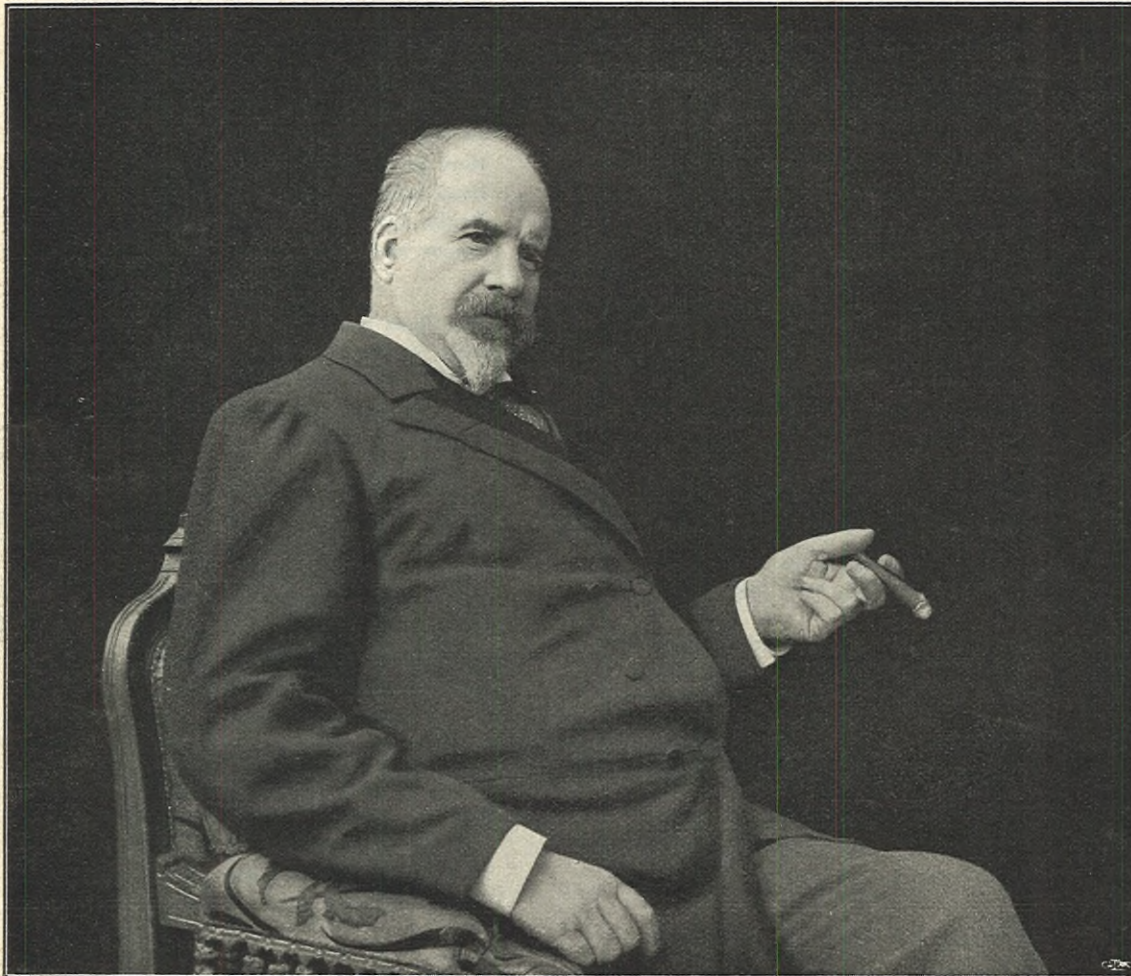

ILLUSTRERAD TIDNING

HEDVÄRDET

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

SVEN ANDERSSON. A. SJÖBERG, MALMÖ, FOTO.

PÅ SVEN ANDERSSONS 60-ÅRS DAG.

SVEN ANDERSSON fyller den 24 dennes 60 år. Från många håll skola vänliga tankar lustvandrade till den öfver land och rike kände skulptören, som snart i en mansålder med prisvärd flit och beundransvärd uppoffring arbetat på att lösa den vackra uppgift han gjort till sin lefnads mål: afbildandet af de män, som i hans dagars Sverige sträfvat att på skilda områden göra sitt land heder och gagn. Han har gått till det värfvet med strängt konstnärligt allvar och med den uppfattningen, att det icke är modellen, som skall söka bildhuggaren, utan bildhuggaren modellen. Frågan har ej för honom ställt sig så: har hr X. råd att betala ett porträtt i lera eller brons, utan har han så handlat och verkat, att hans gärning berättigar bevarandet af hans drag åt eftervärlden. På det sättet har han väl själf oftast fått sätta sig till doms öfver lefvande mäns arbete, men därom är ingenting ondt att säga, då han endast låtit sig i sina domslut ledas af den goda viljan att se det bästa hos sina medmänniskor samt af det kloka förstånd, som säger, att den officiella rangrullan icke är den säkraste värde mätaren på en lifsgärnings betydelse. Däraf kommer sig att hans fosterländska bildergalleri upptager lika många bön-

der som excellenser och att lärde och olärde där sitta sida vid sida.

Sven Andersson fyller, som sagdt, 60 år den 24 augusti. I Borebo i Småland stod hans vagg. Fadern var handverkare och bonde, och i slakten finnas utom plogens och hyfvelns män sådana som gått den lärda vägen och på den till och med hunnit upp till biskopsstolen. Själftillbragte Sven Andersson sin ungdom i faderns verkstad, men handlaget väckte uppmärksamhet, och när han nått myndig ålder, begaf han sig med 50 riksdaler på fickan till hufvudstaden för att eröfra lyckan och härligheten. Tekniska skolan blef hans första hållstation, och sedan han där fått sin grundläggande undervisning, gick vägen till Fria konsternas akademi. Men lifvet består inte bara af lektioner, utan äfven af mat och rum, och 50 riksdaler räcka inte länge. Sven Anderssons läroår blefvo också som så många andras en hård kamp på två fronter, mot näringsbetyrden å ena sidan och för framtidens hägrande lustgård å den andra. Med småländingens seghet gaf han emellertid aldrig tappt, och fastän världen inte befolkas af uteslutande snälla människor, finns det dock många, som inte äro stygga, och när Sven Andersson nu skådar tillbaka på hvad hans dagar gifvit honom af ondt och godt, minnes han från sin tyngsta veder-

mödas år med särskild tacksamhet August Sohlmans blida manlighet. Den präktige Aftonbladsredaktören blef honom till stöd i mångahanda och satte honom dessutom i förbindelse med Frithiof Kjellberg, som räckte det sökande konstnärssämnet en vägledande hand.

Första gången Sven Andersson utställde offentligt var på elevutställningen 1875, då Frans Hedberg och Johan Johansson, den kände ordensbrodern och politikern, suttit modell. Pris fick han inte, men Karl Wetterhoff's förstående och uppmuntrande kritik stärkte honom i hans uppfattning att porträttskulpturen var hans gebit, och så påbörjades det bildergalleri, som är mannens storverk. Hvad det var som kom honom att först vända sig till svenska riksdagens män, vet jag inte, men anledningen var nog till en del Sven Anderssons intresse för politik, ett intresse som särskildt skulle gjort honom till en aktad medlem af smålandsbänken i andra kammaren, om ej konstnärshågen dragit honom från hembygden. Den ene efter den andre af riksdagens ledamöter vandrade nu in effigie till det gamla riksdagshuset på Riddarholmen, och Sven Andersson sökte så mycket han förmådde att hålla ett politiskt jämviktsläge i sin konstnärliga produktion, så att ingen skulle kunna säga, att han gynnade det ena partiet på det a dras bekostnad. Som den filosof han alltid har varit, visste han dessutom att det inte är färgen, utan sinnelaget, som gör mannen.

Akademien gick han emellertid aldrig igenom. Vedervärdigheter af skilda slag förmådde honom att lämna antikkolan, ett anslag under tre år å 500 kr. från k. m:t och ornamentikskulptur beredde honom möjlighet att fortsätta sitt verk, och så en vacker dag hade han öfverlämnat öfver sjuttio porträtt till riksdagen. Denna visade sin erkänsla genom ett resestipendium på tre tusen kronor, och 1889 begaf sig Sven Andersson, riksdagens ende stipendiat, ut på sin Romresa. På hemvägen stannade han i Malmö, och där är han ännu. I Skåne fann han ett rikt fält för sin verksamhet, och med samma nit och samma uppoffring, som han förr gjorde riksdagsmän, har han nu gjort professorer och andra. Romresan hade riktat hans teknik och fördjupat hans konstnärliga uppfattning. De år, som sedan gått, ha gifvit honom ökad arbetsglädje, och för hvarje nytt verk framstår hans konstnärsskap i större klarhet. Hans utställningar på Charlottenberg och i Helsingborg 1903 och nu i Norrköping visa, att för honom stillaständets tid ännu är fjärran.

Och alla, som känna Sven Andersson, hoppas för hans egen skull och för hans vackra själf-tagna lifsuppgifts skull, att det skall dröja länge, innan hösten kommer, och att det i många år må blifva honom förunnadt att vara den lycklige "Sven i Rosengård", han så väl förtjänar att vara.

JOHN.

EN LYRA I SKUGGAN.

DÅ JAG en gång i våras besökte en nära anförvandt i en af Södermanlands städer, kom jag händelsevis att få höra föreläsas en sång till vår gamla svenska flagga, hvilken sång vid firandet af sista Gustaf Adolfs-dagen stått att läsa i en af stadens tidningar. Jag tager mig friheten att här anföra några af verserna:

LOUISE MOSSBERG.

Flyg stolt, flyg fri från det främmande län,
som förr i vår storhets tid,
då Sveriges ädlaste, störste son
du följde i segrande strid,
du blågula flagga med trons symbol!
Flyg högt och mana till höga mål!

Vi mistat en broder, oss kär han var,
men blef dock en trätobror.
Hvad gagnar sorgen? Vi ha ju kvar
vårt gamla Sverige — vår mor.
Flyg fräjdade flagga och mana än
till värn om den kära de svenske män.

Och flyg, du stolta, på skumhöljrd våg
i fredens gagnande värf!
Det vare ditt framtida segertåg!
Men nalkas oss krig och fördärf,
så skynda att låta vår ovän se
till vårt skydd dina hotande tungor tre!

Sången i sin helhet syntes mig vittna om så stor talang, att jag helt intresserad frågade efter författaren. "Ja, kan du tänka," sade min släkting, "den är skriven af en åldrig sömmerska här, som de kalla för Sesan."

"Henne måste jag träffa," sade jag.

"Det blir nog svårt, då du bara har en dag på dig. Men vi kunna ju göra ett försök och skicka ett bud till hennes bostad," sade min släkting.

Budet återkom med det besked, att fröken icke stod att träffa, ty hon gick från sitt hem kl. 9 om morgnarna och återkom som oftast icke före tio på kvällen; hon gick i familjerna och sydde.

Men jag var envis. Budet afsändes på nytt med förståndigande att taga reda på, hvar hon för tillfället arbetade, där uppsöka henne och bedja henne, medtagande några af sina poesier, att göra mig ett besök, det måtte nu bli hur sent som helst.

Jag var på aftonen bortbjuden, men då jag tämligen sent återkom, satt fröken *Louise Mossberg* redan i salongen.

Jag fann ett litet, redan till åren kommet fruntimmer, med milda drag och varma, kloka ögon, skröplig och späd. Hon hade en rulle papper med sig.

Jag tackade henne, för att hon kommit, och vi språkade en stund. Jag sade henne, att jag på natten skulle läsa igenom en del af de medhafda poesierna, och att jag, i fall de voro jämförliga med hvad jag redan läst, skulle söka att få några af dem publicerade. Hon nämnde, att Idun en gång tagit en sång och med sin kända generositet betalat den, men eftersom hon ej hade Idun, visste hon ej, om den kommit in.

Naiva, för att icke säga sublimes, likgiltighet!
"För sången till fanan här i platstidningen fick jag 5 kronor," berättade hon vidare, "men för en annan bjöds jag en krona, och det ville jag inte ta," tillfogade hon med ett intelligent och obeskrifligt litet leende.

Vi reste oss för att skiljas, och hon gick mot dörren. Men på halfva vägen öfver golfvet, vände hon sig emot mig.

"Jag har aldrig gått i skola en enda dag," sade hon.

"Och ni skrifer så felfri vers."

Då lystes hennes gamla ansikte upp af ett, jag kan blott kalla det stort leende.

"Felfri," sade hon, "det är ju naturligt, det skall man väl göra."

Jag besvarade hennes leende. "Det borde man, ja, men det är just inte alltid så sagdt, äfven när det gäller mycket skolade människor."

Hon gick åter några steg mot dörren och hade redan handen på låset, då hon än en gång vände sig om. Ack, hvilken blick hon fäste på mig, det låg ett helt lifs historia i den. "Det har allt varit en stor sorg," sade hon sakta, "med en så brinnande kunskapsörst."

"Det förstår jag."

"Men", hon släppte låset och stod ånyo framför mig, "det behöfs ju egentligen inte människor, när det finns böcker."

"Ni har läst mycket? Skönlitteratur, förmodar jag, för att utbilda er svenska."

"Jag har just inte tänkt på mig," sade hon ödmjukt, "men jag har läst för kunskapens skull. Om nätterna. Romaner — ja i ungdomen! Men sedan har jag mest läst fysik och kemi och astronomi och så förstås historia, stora, stora verk. När man kommer öfver det första, till själfva resultatet, hvad det är intressant!"

"Och om dagarna?"

"Då har det varit att sy, sy, sy, och det är ju bra det med, så länge man ser."

Hvad jag kände mig liten, hvad jag sjönk ihop inför denna kvinna, som jag ämnat protegera.

Och här bjuder jag nu, med redaktionens benägna bifall, Iduns läsarinna på några af hennes alster. Dömen sedan själfva! Har jag misstagit mig?

AMANDA KERFSTEDT.

TRE DIKTER AF LOUISE MOSSBERG.

MIN SÅNG.

FÖR ALLT, som rörs och skiftar i mitt bröst,
är du, min kära sång, ett uttryck vorden.
Min sorg, min glädje lägger jag i orden.
Du är mitt sällskap, och du är min tröst.

Du ljuder vemodfull i kulen höst
och glad, när våren åter föds i nord.
Min kärlek tolkar du till fosterjorden,
och till min bön du lånar mig din röst.

Du bryter smärtans udd, att den ej får
i hjärtat rista alltför djupa sår.
Du höjer blick och tanke mot det höga

Ej jordens skatter kunna mäta dig.
Du jagar dimman bort ifrån min stig
och höljer allt med skimmer för mitt öga.

SPÖRSMÅL.

HÄPNADSFULLA TANKE! Finns det icke
någon ändpunkt till, hvarthelst vi blicke
kring oändlighetens slätter blå?
Om i millioner år vi fore
blixtsnabbt genom rymden hän, vi vore
lika fjärran från dess gräns ändå.

Hvilken här af frågor, som med styrka
träda för min tanke fram och yrka
ständigt och förgäfvades på ett svar.

Arma tanke! Solar och planeter
ej förråda sina hemligheter
— de behålla dem i godt förvar.

Strålande och underbara världar!
Ären I då endast eldens härdar,
eller mörkrets hem med lånadt ljus?
Svälla ej på eder lifvets krafter
med de varma, purpuröda safter
liksom här i jordens låga grus?

Skulle vår planet — ett korn i sanden —
ensam anses värdig att för anden
— gudagnistan — vara boning då?
Nej och åter nej! Förnuftet jäfvar
denna tanke — fast det fruktlöst sträfvar
att de dunkla gåtor tydda få.

Är det sanning, hvad jag tror så gärna,
att befolkad är hvarenda stjärna?
Huru te sig varelserna där?
Hvad betingelser ha de för lifvet?
Hvilka former? Männe dem blef gifvet
samma mal för lifvets kamp som här?

Eller finns hos er ej kamp och strider,
ingen varelse, som tärs och lider,
ingen nöd och inga tårars svall?
Han I ej i tidens morgon lika
såsom vi förspillt ert arf, det rika,
genom djupet af ett syndafall?

Ägen I ett eden, i hvars lunder
ännu intet hjärta dukat under
för en frestelse till synd och skam?
Är er döden okänd? Är naturen
oförgänglig? Frukta er ej djuren,
där I vandren i er oskuld fram?

Men, om jordens barn ej fallit ensamt,
ha vi då den frälsare gemensamt,
som här dött och utur grafven gått?
Bar han kanske under marter svåra
edra synders bördor jämte våra,
fastän här hans kors och krubba stått?

Eller har han kanske ock till eder
uti synlig måtto stigit neder
— sänd af sin och alla väsens far —
att från mörkrets välde återföra,
helga med sitt blod och lyckliggöra
hvad till evig sällhet ämnadt var?

Hvar, ack hvar i rymderna, de vida,
är det hem förlagdt, som vi förbida?
Hvar Guds strålomflutna nådastol?
Är det heliga palatset grundadt
på ett klot, för evigheten rundadt,
på en klar, omätlig, fjärran sol?

O, min själ, hur kan du grubbla våga
så beständigt — till din egen plåga?
Taga dina spörsmål aldrig slut?
Tanken — lyftad för en stund mot ljuset —
återfaller bländad ner i gruset,
dubbelt mera vilsen än förut.

Har du glömt, du grubblande och fege,
glömt din enda säkra himmelsstege?
Sök den upp — den heter tro och bön!
medan du på den i andakt stiger,
skingras töcknen — tviflets stämma tiger —
och din värld blir åter ljus och skön.

GARDINER

tvättas utan att desamma utsättas för slitning af *Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.*

SKOGSVANDRINGEN.

HU, så det mörknar redan!
Hvad det är kusligt i hult och snår!
Långt har jag än att vandra,
innan jag hemmet når.

Det är så lugnt i skogen,
inte en gren eller kvist sig rör
— hvad är det då för prassel,
som jag därinne hör?

Knappast för mörkret mera
ser jag nu landsvägens breda band,
men mellan trädens toppar
syns det af skyn en rand.

Sagor, som förr jag hörde,
minns jag i mörkret ännu så väl.
Hu — hvad är det som tassar
efter mig hack i hæl?

Elfva år är jag redan,
sagorna tror jag ej mera på.
— Inte är mörkret farligt —
hej — men ändå — ändå!

Ej vill jag se tillbaka,
icke åt sidan — vid vägens ren
stå, liksom hemska spöken,
stubbar och mossig sten.

Hör — det prasslar i ljungen!
Någonting rör sig bland gran och tall.
Är det en älfva eller
bara en kottes fall?

Ljuder det ej därborta
än som ett nödrop och än som gråt?
Är det en räf kanhända,
eller en ugglas lät?

Tar det ej slut på skogen?
Än blott till torpet jag hunnit har
— se, därinne i spiseln
brinner en brasa klar.

Hu, hvad är det jag möter?
Något förfärligt jag hör och ser!
O, om jag finge sjunka
djupt under jorden ner!

Hjälp mig, o Gud! — Tillbaka
törs jag ej, kan jag ej vända om ...
Käraste, snällaste mamma!
Äh, så väl att du kom!

Tror du ej bror skall tycka,
att jag har varit så modig som få,
jag, som i mörka skogen
vågade ensam gå?

GÖK-MAMMOR.

FÖR NÅGON TID sedan lästes i en af våra dagliga tidningar en uppsats, som hade till öfverskrift: "Älska de svenska kvinnorna sitt fosterland?" En mängd svar, både goda och onda, ingingo då, och författaren, "Henry", fick nog höra åtskilligt, som tydde på, att han med sin fråga väckt upp en storm.

Så kommer nog också jag att få känna det, då jag framställer en sådan fråga som denna: "Älska de svenska kvinnorna sina barn?" Ty härpå kan i mitt tycke svaras både ja och nej. Här finnas ju, Gud ske lof, många mödrar, som verkligen hålla sina barn så kära, att de för dem kunna offra och försaka hvad som helst, ja, om det gällde, till och med sitt eget

lif. Men hvad skall man säga om de tusentals mödrar, som göra sig förtjänta af ofvansända fula öknamn? Det är om dem jag här skulle vilja säga några ord. Och jag indelar dem då i tre klasser: de lata, de lärda och de "välgörande" gökmammorna.

Låt oss först skärskåda den lata gökmamman. Vi finna henne företrädesvis bland de förmögna samhällsklasserna. En sådan mor börjar sina moderliga plikter med att åt sin lille nyfödde son leja en sköterska, som förbinder sig att mot en aflöning af 2,50 om dagen bada, linda och "ge flaskan" åt den lille nykomlingen, så att hans egen mor ej med ett finger behöfver röra honom. Eller ock skaffas en amma, som utför detta värf.

Därefter lämnas Putte i barnjungfruns händer, och hur en sådan kan behandla småbarn, kunna vi alla se hvilken vacker vardag som hälst i Humlegården, om vi slå oss ner där på en stund och göra våra iakttagelser. Hvilket oförstånd, hvilken försummelse får man ej bevitna! Ja, mången gång måste man innerligen beklaga de arma små, som lämnats i händerna på de sköterskor, man där kan få tillfälle att se. Men deras mor, hvad gör då hon? Jo, antingen ligger hon hemma och soffer, utmattad efter oafbrutna nöjen och förströelser, eller ock är hon ute på visiter eller med några väninnor på konditoriet eller i butikerna o. s. v. Och när hon vid middagstiden ser sin lille gosse frisk och kry, så är hon nöjd och belåten och lämnar honom lugnt för att bege sig ut till nya nöjen, ty — jungfrurna sköta om barnen. Skulle en sådan gökmamma vilja anförtro sitt juvelskrin i tjänarinnornas händer, tror du? Hon skulle väl med häpnad stirra på dig, om du gjorde henne ett så orimligt förslag, hon kunde ju möjligen genom deras slarf förlora en brosch eller ett armband, men hennes barn — ja, med dem är det väl inte så noga!

Så växa de upp dessa, jag höll på att säga moderlösa små, och med åren växa ock egensinnet, afunden, häftigheten och alla andra fel. En vacker dag märker kanske gökmamman, att hon har inga händer med lille Putte, han behöfver komma bort hemifrån några timmar om dagen, det skall "göra honom godt", säger hon.

Och då tar hon sin tillflykt till en Kindergarden, dessa fattigdomsbevis för oss mödrar! Och dock! När vi ha så godt om lata gökmammor, så är det en välsignad sak att dessa Kindergarden finnas, ty där mötas dock de små eleverna af den kärlek och det intresse, som de så väl behöfva. Men det är och blir i alla fall en skam, att en mor som har både tid, krafter och medel skall öfverlämna sina små barn att ledas af främlingar och detta endast för sin egen bekvämlighets skull. "Barnen äro så besvärliga och tröttsamma" — detta är för en lat gökmamma tillräcklig orsak att större delen af dagen låta andra människor sköta om hennes småtingar, blott hon själf slipper besväret.

Omsider kommer Putte till den vanliga skolåldern, och nu skall *skolan* ta bort alla de oarter, som hos den stackars gossen under hans tidigaste barndom fått rotfästa sig. Och den lata gökmamman skyller nu alla sonens motgångar på de kitsliga lärarne, de dåliga kamraterna, de alltför stora fordringarna o. s. v. Men hvems är felet, fråga vi? Ingen har vakat öfver och försökt att stälsätta hans karaktär genom att med fasthet och jämnhet leda honom, och minst af alla har hans mor lyckats få hans förtroende. Och om vi nu tänka på den skoltid Putte har framför sig, så frågas: Tar hans mor med intresse del i hans skolarbete? Tillhåller hon honom att med kraft gripa sig an med hemläxorna? Vi tro det ej, ty om aftnarna är hon antingen borta eller ock har hon främmande. Och hvem serverar Putte hans

KÖP
Svart Siden.

Begär profver franko af våra garanteradt solida sidentyger från 90 öre till kr. 13 pr mtr.
Specialité: Sista nyheter af brud-, sällskaps- och promenadoiletter, afven i kulört och hvitt.
Sändes tull- och portoifritt direkt till privata.

Schweizer & Co, Luzern S 6, (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

tidiga frukost på förmiddagen kl. 11—12?
Återigen jungfrurna. Ty en lat gökmamma soffer ännu godt så dags på dagen.

Hon, som skulle vara ett sällskap, ett stöd och en hjälp för denne son, hon träffar honom knappt på hela dagen!

Emellertid börjar Putte så småningom att reflektera, och inte förundra vi oss, om hans tankar mer än en gång taga form af förakt. Tänk oss, att han en dag fäster ögonen på det gamla vackra ordspråket "Morgonstund har guld i mund", som hans mor glödritat eller broderat och hängt upp på hemmets vägg, men som hon så dåligt utför i praktiken, hvad skall han väl då tänka? Eller han läser den sköna dikten "Min moder" af Topelius, där beskrifningen så dåligt stämmer med hans egen erfarenhet — hemifrån, stackars gosse, då är det synd om honom!

Och så gå åren, af Putte blir en ung man, men hurudan? Mycket ofta en ytlig och svag stackare, som en dag väljer en liten söt dansdocka till sin hustru, hvars flyktiga bekantskap han gjort på en bal eller på skridskoisen. Och denna sonhustru ökar kanske snart de lata gökmammornas antal, ty deras mängd rekryteras ofta ur balsocieteten.

Hvem kan väl nu påstå, att en sådan mor älskar sin son? Du svarar kanske: "Men nog är det hårdt ändå att säga, att hon ingen kärlek har till honom; om Putte blir sjuk t. ex. nog blir hon väl då alldeles utom sig?" Ja, för all del, hon får nog hysteriska anfall och faller i gråtparoxysmer, som se ut som förtviflan, men nog är det en lejd "syster", som ordnar sjukrummet, som vakar om nätterna, och i alla afseenden sköter hennes son. Och tror du en lat gökmamma tänker så långt som att denna "syster" behöfver komma ut i friska luften ett par timmar dagligen eller behöfver få sofva ut ordentligt för att kunna ha krafter att sköta om hennes barn? Nej, därpå tänker hon inte alls.

Vi skulle vilja ge en sådan gökmamma en grundlig admonition midt i lefnadsterminen, ty hon är icke godkänd i konsten att uppfostra, utan måste betydligt förkofra sig, om hon skall bestå i den slutliga pröfningen.

Vi öfvergå nu till den andra klassen af gökmammor, nämligen de lärda.

Hon skiljer sig betydligt från den lata, ty nog arbetar hon, kanske rastlöst både dag och natt. Men det fula öknamnet förtjänar hon ändå, ty hennes Putte blir ock i hög grad försummad, särskildt under de första lefnadsåren. Den lärda gökmamman kan ej förmå sig att för sina barns skull lämna de kommittéer, de klubbar och andra sammankomster, som lägga beslag på hennes tid, där hon länge varit van att räknas som en framstående medlem. Och just *afmarna* tillbringar hon där. Putte får sin kvällsvard och blir lagd i säng, men ingen

"Reflex",

bästa putsmedel för alla metaller. Besparar tid och pengar. Gör, utan arbete, metallens yta fullkomligt ren, hvarige nom en djup och varaktig glans erhålles. Försäljes i dekorerade bleckburkar à 200 gr. till 25 öre pr burk hos hrr handlande.

TEKN. FABRIKEN GÖTA, Stockholm 4.

Rikstel. 68 74. Allm. 138 39.

Understreckad som jag
 ut Grunnas förmedling,
 om den som motom
 alla anspråk på en god
 bilag på dag balt och
 handbok

Lagerberg-Lethelius
 styf af d. l. H. H. H. H. H. H. H.
 Bilag för honom i

mor stoppar täcket om honom eller läser aftonbön med honom. Ty den lärda gökmmamman är på sammanträde.

De likatänkande väninnornas smickrande loford, då hon håller tal på klubben, klinga bättre i hennes öron än Puttes glada röst skulle göra, om han någon gång finge anledning att utropa: "Tack, snälla mamma, som talat om en så'n lång och rolig saga!" Den stackars gossen får nog höra annat. När han, som alla barn, kommer med den sorgliga frågan: "Mamma, hvad ska jag göra?" så svarar den lärda modern: "Ser inte Putte, att mamma är upptagen och har brådtom, gå in i barnkammaren och lek!" Och detta upprepas gång på gång, tills den lille gossen ej längre frågar sin mor, han söker andra, som visa honom mera deltagande,

Under tiden författar den lärda gökmmamman många, kanske mycket värdefulla saker, ja, hon skriver måhända präktiga uppsatser, äfven om barnuppfostran, ty i teorien är hon nog hemmastadd, men hur går det med praktiken inom hennes egen lilla värld — hemmet?

Hennes Putte växer upp tämligen främmande för sin mor. Han tillbringar mycken tid utomhus, ty "hemma är så tråkigt", han kommer hem, när han själf vill, ingen frågar hvar han varit så länge eller med hvem han har sällskapat. Hans lärda mor beundrar nog hans begäfnings och hans framsteg i skolan, men det förtroende, som grundlägges i de första lefnadsåren, har hon ej lyckats förvärfva sig, han anförtroar hellre sina tankar och planer åt en god vän bland kamraterna än åt sin egen mor. Hon är så litet tillgänglig för sin son och har aldrig tänkt på, hur det klingar som skön musik i en moders öra, då sonens första fråga vid hemkomsten från skolan är denna: "Är mamma hemma?" som i sig innesluter hans längtan att få omtala alla dagens små händelser just för henne. Ej heller har den lärda gökmmamman sträfvat efter *det* beröm, som borde vara henne kärare än alla andras, om hon, efter att ha hjälpt sonen med en svår översättning, hade fått höra honom utbrista: "Aldrig har jag vetat, att mamma var så väldigt styf i språk!"

Hur mycket går hon ej miste om, då hon så ofta lämnar sina barn för att utomhus tillbringa just dessa för hemlifvet så oskattbara aftnar!

Stundom råkar den lärda gökmmammans moderskärlek (ty hon har dock *något* häraf) i strid med hennes förkärlek för det offentliga uppträdandet. Se här ett litet exempel. På en konferens i en af våra större landsortsstäder var ock en sådan gökmmamma bland de ifriga deltagarinnorna. Hon hade i sitt hem här i Stockholm lämnat en dotter, några månader gammal, hennes man var hemma och såg om huset. En dag får han i telefonen höra sin lärda fru ifrigt ropa: "Käre Frans, du ser väl ändtligen efter, att lilla Ingeborg har yllejolen på sig om nätterna!"

Men det är ej alla gökmmammor beskärnt att

ha en så medgörlig "Frans" i hemmet, åt hvilken de kunna anförtro de modersplikter, som de för eget nöjes skull undandraga sig.

Och nu några ord om de "välgörande" gökmmammorna.

Jag tycker mig då strax höra mer än en af mina läsare med ogillande utropa: "Hvad menar hon? Ska vi nu inte få hjälpa de fattiga en gång utan att få öknamn därför?" Men blif ej så vred. Vi böra visst hjälpa våra nödställda medmänskors, och jag önskar, vi gjorde det mycket, mycket mera, än vi göra.

Men om en mor med ett eller flere små barn omkring sig tillbringar en stor del af sin tid på syföreningar, försäljningar och bazarer och detta just under eftermiddagar och aftnar, så anser jag att hon förtjänar det fula namnet gökmmamma i alla fall.

Hur kan hon motstå den bedjande blicken från sitt barn eller höra den vemodiga frågan: "Ska mamma gå bort i kväll igen?" Tror denna gökmmamma, att det är nog med att svara, som hon vanligen gör: "Ja, vet du, lille Putte, där finnes så många små hednabarn, som aldrig hört om Gud, och så ha vi en sådan mängd fattiga barn, som knappt ha några kläder, det är för dem mamma nu går och arbetar." Med detta svar plåstrar hon om sitt samvete gång på gång, men är det väl rätt?

Hvarför ej i stället tillsammans med sina barn och — hvarför inte? — också med sina tjänarinnor bilda en egen liten förening *hemma*, där det stickades och syddes för de fattiga? Du invänder måhända: "Men hvad kunna väl småbarn verkställa för sorts arbeten?" Ja, här måste deras mor bli uppfinningsrik, och har hon en god vilja, så kan hon hitta på många behändiga saker. Vi ha ju så godt om förslag i den vägen, t. ex. ark att klippa ut och klistra ihop till slott, kyrkor o. dyl., eller en gammal bricka, fylld med jord och besädd med gräsfrö, där man efter behag kan ordna ett helt litet landskap med "sjö" (en spegelbit), trädgård o. s. v.

Om alla den "välgörande" gökmmammorna försakade de ofta återkommande syföreningarna om aftnarna, är det min öfvertygelse, att deras barn och hem skulle vinna betydligt i lycka och trefnad, och de själfva skulle ock vinna därpå. Jag tror inte heller, att missionen skulle behöfva förlora något, ty om dessa mödrar ha ett sannt intresse för den saken, så finna de utvägar till att bidraga härtill ändå, och lyckligtvis behöfde deras missionsarbete i så fall ej längre utöfvas på bekostnad af de egna barnens hembetfärd.

Nu blott några ord om en gökmmammans ålderdom. Hvad hon sått, det får hon då skörda. Bland hennes barn uppstår då ingen ädel täflan om hvem som i sitt hem skall få mottaga den kära gamla. Barnen betala kanske hennes hyra eller hennes inackordering hos främlingar och mena sig då ha gjort alldes tillräckligt. "Gumman är full af krämpor och nycker, tråkig och besvärlig, hvem kan stå ut med att ha henne i huset?" så låter det vanligen.

Och efter döden lämnar hon knappt något tomrum alls, hur snart är hon ej glömd! Ja, ingen glömmes så snart och och så fullständigt som en gökmmamma af sina barn, fast det nog i dödsannonsen kan stå "djupt sörjd och innerligt saknad samt i oförgätligt minne bevarad".

Ack, måtte mödrar mer och mer inse de dyra plikter, vi ha mot våra barn, samt värdera och iakttaga vår höga kallelse som uppfostrarinnor, så att det om hvarenda en af oss en gång måtte sägas: "Hvad hon kunde, det gjorde hon!"

M. N.

RÄDDAD.

SLAGBJÖRN hade varit framme och rifvit kreatur. Kon låg kvar, där han låtit henne ligga midt på gräsplanen i en liten glänta, öfver hvilken vi hade den bästa utsikt. Vi kunde ännu endast svagt skilja henne från marken, men det skulle snart bli bättre, ty månen höll på att gå upp, och före midnatt var det knappt troligt, att bramsen skulle låta höra af sig. Vi hade byggt oss en gäll uppe i en tvillingfura, där grenarne voro sammanflätade och risiga som i ett örnbö. Holm satt som en skraddare med benen i kors och lodbössan tvärs öfver knäna, och jag låg på magen med bösspipan pekande ut öfver kanten på gällen. Det var naturligtvis förbjudet att röka och lysa med någon slags eld, så att jag var tvungen att valka på norsk tobakslåta, som svider tills munnen brinner som en hvithet bakugn.

"Tror inte Holmen, att han kommer i natt," frågade jag så dämpadt jag kunde, "får jag inte skjuta honom i natt, så blir jag tvungen att resa utan att han får göra min bekantskap. Det vore synd, när jag gjort mig omak med att åka nio mil och sen gå den här upp till er fåbodvall enkom för hans skull."

Holm teg, han satt tydligen och vände på något, som han hade svårt att få fram.

"Holm tror inte, att han kommer, kan jag förstå, efter som Holm ingenting svarar," frågade jag oroligt.

"Jo, nog kommer han, om han ska komma alls. Han ser i natt tredje månen, sedan han slog. Han lär inte kunna bärga sig från att komma."

"Men det var ändå någonting, som Holm satt och tänkte?"

"Jag tycker det är besynnerligt, att han gjort sig så stort besvär för det här."

"Jag har aldrig fått döda någon björn. Det är inte hvar dag som sådant händer."

"Nej!" Han höll upp ett ögonblick, men så kom det lugnt och troskyldigt som det var hans sed:

"Man borde aldrig döda, man har ju fått bättre förstånd än ett djur. Den som själf har hållit på att bli skjuten — det har jag — han borde göra det minst."

"Har Holm hållit på att bli skjuten?"

"Ja, de ville förlösa mig. Herrn, som skriver ska få höra det, men han får ursäkta, för jag kommer väl som vanligt att börja gråta, fast det nu är så länge sedan."

Och medan månen sakta höjde sig öfver den svarttaggiga skogen, blef hvit och sköt glänsande band öfver den döda kons kropp i gräset, såg jag hans ansikte dyka fram i ett underligt fosforljus eller slockna i skuggan, allt efter som han satt och vaggade fram eller tillbaka, medan han långsamt berättade på sitt sjungande bygdemål.

"Det är så länge sedan nu. Jag kunde väl vara en fem och tjugu år eller så. Ja, nu är jag tre och femti, fast jag kanske inte ser så ut. Tre och femti är ju ingen ålder, far min vardt två och nitti..."

Förut hade jag varit tråddansare. Han har telegraftråden omkring sig, ser herrn, och får snurra den af sig hela linien utefter, därför kalla de en så'n, som jag då var, på skämt för tråddansare. De borde också hitta på och kalla den för något, som springer upp och ned för alla stolparne på klätterskorna och sätter tråden om hatten, men han går fri. Det var ändå jag som dansade tråd från Ume till Harperanda.

Men så långt det var tog ändå det arbetet slut, så jag fick söka mig in vid flottningen, och det var ju sommar, så det likar en, det arbetet.

Lagermans flytande putspomada BON AMI.

Då var det på hösten, som vi skickades upp i forsarne för att bända lös brötarna och sticka ut strandtimret. Herrn har sett brötarna, kan jag förstå, så han vet hvad det är? . . . Jaså! Och ett par af dem sprängde vi med dynamit, men det går nu inte med alla . . .

Så kom vi ner till forshufvudet vid Åminnet. Han har väl varit vid Åminnet? Ja, jag kunde tro det. Där låg en stor, stor bröt just där älfven började hvitna, men det kunde väl vara ett stenkast eller så ner till själva storfallet. Det är sju alnar, som han vet, och det är ett förfärligt rus, efter hela älfven ska utför.

När det börjar på och blir farligt, brukar flottchefen fråga folket, om de vilja gå i båten. Det är för att allt ska vara frivilligt, ifall någon olycka händer. Han frågte så nu också.

"Om vi vill," sa jag, "det lär väl inte komma så värst an på vilja, efter som han har fört oss hit och bröten ligger där."

"Du är visst rädd," svarte han. "Det har väl varit värre än nu, men då hade jag också karlar."

"Inte ska han tro, att jag är räddare än andra," sa jag, och så gingo vi tre i båten, en fryksdaling och en skraddarson från Åminnet, som skulle ro, för han var van att ro i forsar.

"Se er för," ropte chefen, "ligger han mer åt höger, tar forsgubben er, om ni inte kommer rätt på honom."

"Vi ska fresta," svarte fryksdalingen. Jag vet inte om han var arg, så lät det. Och så kommo vi ut i strömmen, men den tog oss med större fart, än skraddaren beräknat, och dängde oss mot bröten, så båten kantrade och vi kommo i vattnet alla tre.

Det går så fort, vet herrn, att man inte alls hinner tänka. Det dyker opp någonting svart bredvid en, man kommer opp på någonting. Det kraflar någonting på andra sidan. Omkring en sprutar det vitt och dånar, så att man får lof att hålla igen ögonen för att kunna hålla sig kvar . . . Det tar lång tid innan man kan ta igen sig . . . Det var en smal håll, som vi kommit upp på, skraddarn och jag, just där vattnet bröt sig ner sju alnar djupt. Men fryksdalingen han var borta. De funno honom en vecka efteråt ligga och snurra omkring i en eda, sönderslagen, så de kände bara igen honom på kläderna . . .

Han höll upp en lång stund, och när han började igen, skalf han på rösten och blef så lågmäld, att jag måste maka mig närmare för att kunna höra.

"I två dygn sutto skraddaren och jag därute på bänken och hörde forsgubben mala och locka. Vi sutto i vätan och sågo vattnet rusa förbi, tills det gick alldeles rundt i hufvudet på oss, så att vi fingo kväljningar. Det var så smalt, att vi fingo tura om, när vi skulle lägga oss och sova. Och hur det blef kan en väl förstå. Att vi kunde hålla ut!

Vi uppgåfvo hoppet, herrn, vi uppgåfvo hoppet att nånsin mer komma i land. De som voro på land, kunde inte komma ut till oss i båt, de hade försökt skjuta ut ett snöre till oss på en laddstake, de hade försökt att nå oss från båten genom att låta en bräda drifva på strömmen, men vi kunde inte fiska efter den, vi skulle bara ha fallit i. Och så slutade de också.

Det var mot tredje kvällen, skraddarn låg och sof af mattighet och jag satt och höll i hans hufvud, så att han inte skulle rulla i. Han kände inte att vattnet forsade om hans fötter. Hungern sved i mig och solen brände

förfärligt öfver vattnet. Hufvudet kändes, som om det varit alldeles fullt af hett bly, jag tänkte inte mera, det var mig så likgiltigt allsammans och det hade liksom försvunnit i en grå dimma. Det var en som jag svurit att ta hämnd på en gång, men inte heller det kom jag ihåg mera. Jag tyckte mig se honom, men jag skulle bara ha velat säga någonting snällt åt honom och skänka honom min klocka, som låg i rocken på strand, eftersom jag nu inte mera skulle behöfva henne. Jag såg mycket folk, men de smälte samman i en enda röra, och deras röster hördes bara som ett sorl. Men det var nog forsen, som jag hörde så där mera som i drömmen.

Inte heller det brydde jag mig om, nu skulle jag ju ändå till att dö. Jag tyckte alldeles att det var en röst bredvid mig, som sade det, men det kom kanske af mina egna tankar.

Och så kom jag under fund med, att jag satt och höll i ett hufvud och undrade, hur jag fått ett hufvud i händerna. Jag såg, att jag höll ett smutsigt och blekt hufvud i händerna. Så kände jag igen det, att det var skraddarns, kanske var skraddarn död. Jag ruskade i det, ruskade ändå hårdare. Om han varit död, tror jag att jag haft honom i.

Men han slog upp ögonen och reste på sig. Ögonen voro förfärligt blodsprängda, och jag tror inte han såg något, fast han försökte se mot stranden. Inte heller kunde han tala, utan rosslade något, hest som ett djur, men han märkte att han höll benen i vattnet och drog upp dem. Så pekade han på munnen och rosslade fram någonting igen.

"Vill du ha vatten?" frågade jag och han nickade.

Jag tog af mig hatten, lutade mig åt sidan och fick en vattensmula i kullen. Jag fick hjälpa honom att dricka och tog mig sen en tår själf också. Det liksom klarnade upp i mitt hufvud, och jag urskilde stranden. Den var full med folk, som gick och såg ut till oss och pratade lågt till hvarandra.

"Om jag bara hade en bit tobak!" kved skraddaren.

Jag kände efter i västen. Att jag inte hade kommit att tänka på det förr! Jag bet af en duktig bit och räckte rullen åt skraddarn.

"Bara jag har tobak, så härdar jag nog ut," sade han svagt.

Då skrek ett kvinnfolk uppe i land.

"Herre du himmelens Gud," skrek hon, "det är ju min son, och nu tänker dom ge sig till att skjuta ner honom midt för mina egna ögon. Dom tänker skjuta! Åh, herre Gud!"

En annan skrek i brådska, det var en karl: "Skynda dig, Joan, så är det gjort. Vi kan inte låta dem få sitta och pinas längre."

Så vardt det alldeles svart för mina ögon, men jag hörde hur de högljudt sorlade och tvistade om något uppe i land. Det brände i munnen och slog i hufvudet, jag kände hur jag kröp ihop som om jag fått kramp. Åh, lifvet är kärt, herre, lifvet är kärt . . .

Så sprang någon där borta fram och röt:

"Vill ni skjuta på folk, är ni alldeles från vettet?"

Jag försökte be igen och såg en man i blå skjorta rifva till sig geväret.

"Då dom liks ska dö, är det väl bättre att det sker genast, så slipper dom sitta och pinas."

"Hopp' i!" ropade en annan till oss. "Vi kan inte hjälpa och vi tycker det är otäckt att skjuta, hopp' i, så går det fort!"

Skraddarn började storgråta . . . och jag med . . . det var så förfärligt, herrn.

"Hopp' i!" ropte de igen.

"Dom orkar nog inte!" svarte han, som talt först af karlarne. "Ge Joan bössan, för han är säkrast!"

Men han, som hade geväret, lät kulan gå i luften.

"Nej, inte så länge jag lefver," sa han, "jag ska fresta."

"Det är dö'n!" svarte de andra.

"Så får det bli dö'n då, men nu ska jag ästa!"

Han och några andra gåfvo sig ut på bröten. De förde honom till oss i en båt och han styrde sig med årorna. Han var ut två gånger, ty han orkade inte ta mer än en i taget, han . . .

Jag såg Holm stryka sig med armen öfver ögonen, så rätade han upp sig och tittade ut öfver kanten på gällan och höjde bössan till ögat. Han siktade länge och stadigt. Det small.

När röken blåst undan, låg en svart massa vid sidan af kon, hvars hvita fläckar lyste som snö i mänskenet.

E. WALTER HÜLPHERS.

NORHAM HALL. ETT KVINNLIKT "COLLEGE" I OXFORD.

DE FLESTA, som komma till ett främmande land för att studera, öda bort ett par veckor, innan de lärt ordna sitt arbete, och jag antar att detta är en af hufvudorsakerna till att Mrs. Burchs idé med Norham Hall haft sådan framgång. Jag hoppas också, att dessa råder kunna lända någon studerande svensk kvinna som vägledning vid valet af vistelseort för att lära engelska.

Norham Hall har tack vare Mrs. Burchs energi blifvit medelpunkten för utländska kvinnliga studerandes undervisning i engelska i Oxford. Vid universitetet äro studierna naturligt nog ordnade nästan uteslutande med hänsyn till de engelska studenterna, och de få utländskor som tagas emot vid "Colleges" för kvinnor måste i regel binda sig för ett par år. Under samtal med privatelever kom Mrs. Burch till insikt om, att ett organiseradt arbete för främlingarna var af behovet påkalladt, och med vanlig engelsk energi omsatte hon inom kort tanken i verklighet. Först ordnades feriekurser — den första 1900 — som sedan regelbundet fortgått hvar sommar. Men för många lärarinnor voro dessa ej nog, eftersom papperet i våra dagar spelar en så viktig roll, och många förfrågningar från olika land visade Mrs. Burch att en kurs med examen var det efterlängtade idealet. 1902 öppnades så en del af det nuvarande Norham Hall, där kvinnliga studerande både kunde bo och erhålla undervisning. Sedan det nu utvidgats, kan det rymma 19 pensionärer.

Undervisningen ordnas vid början af hvarje termin af en kommitté, bestående af framstående medlemmar af universitetet, som utse vissa författare och en viss period af Englands historia. Så kommer nästa termin t. ex. att ägnas åt drottning Victorias tid med en serie föreläsningar öfver roman- och öfver essayförfattarne under denna tid samt en tredje öfver England under Victoria. Studiet inledes i regel af en föreläsning af någon professor, universitetsföreläsare eller universitetsbildad lärarinna, och de fakta som framställts diskuteras sedan under lektioner, ledda af den lärarinna som bor i Norham Hall eller någon annan. Hon ger på förhand ett utkast till lektionen i frågoform, och dessa frågor besvaras muntligt eller skriftligt af de enskilda eleverna, som under lektionerna äro tvungna att tala eller läsa upp sina svar och därvid bli rättade. Och så fortsättes studiet hela timmen igenom. Dessutom hållas lektioner i grammatik och samtalsöfningar om utfärder, vårstök, baler, kläder o. s. v. för att sätta utländskorna i tillfälle att lära hvardagsuttryck.

Den särskilda undervisningen i engelskt uttal ledes af Dr. Burch, en framstående fysiker, som ägnat ett grundligt vetenskapligt studium åt sättet för de olika ljudens frambringande. Under sina föreläsningar klargör han de allmänna reglerna, under det att han under lektionerna, då man läser högt, låter en veta de personliga felen. Och så slipper man ifrån Dr. Sweet's välsignade Cockney-uttal, som förstör så många utländingars engelska. Man får äfven en eller två längre uppsatser rättade för hvar vecka. — I genomsnitt hållas minst tre föreläsningar eller lektioner om dagen, och så vidt möjligt är, förläggas de till tiden före lunchen. De senare hållas alltid och de förra oftast i Norham Hall, men ibland följes någon kurs vid en af de många colleges.

Den påföljande examen hålles af två universitetsmän, utsedda af The Association for The Education

LUZERN

Förnäm vistelseort under sommaren.
G:D HOTEL NATIONAL.
 Härligaste läge vid Vierwaldstättersjön. Rum från 4 kr. Ill. prospekt gratis.

of Women (Föreningen för kvinnobildning) i Oxford, och den består af såväl muntliga som skriftliga prof. De som ej vilja läsa på examen kunna erhålla ett s. k. certificate of residence.

Blott få svenskor — i regel två i terminen — ha hittills funnit vägen till Norham Hall. Det mycket öfvervägande antalet deltagare har varit tyskor, och äfven danskor och norskor synas ha kommit mer talrikt än svenskorna. Jag vet ingen särskild anledning härtill, då alla jag talat med synas ha funnit undervisningen utmärkt och det dagliga lifvet trefligt.

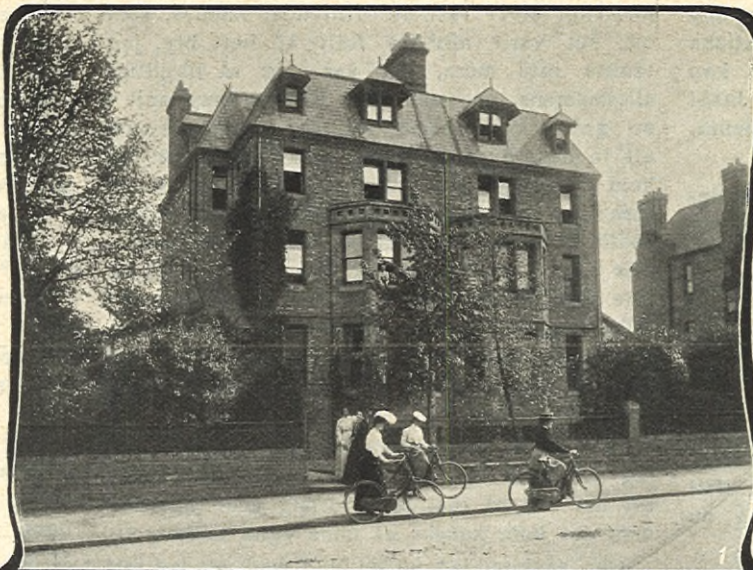
Dr och mrs Burch söka att på allt sätt ordna för de studerandes trefnad. Om söndagarna komma nästan

BILDER FRÅN NORHAM HALL I OXFORD.
1. FASADEN UTÅT GATAN. 2. UNDER D:R BURCHS LEKTION. 3. VID MID-

och den som kan sjunga, sjunger, och alla prata. Somliga finna biblioteket så frestande, att de knappast någonsin uppträda utan en bok i handen, och somliga ta sin läsning mera lugnt. Efter diner'n spelas rätt ofta någon improviserad pjäs, eller ock reciterar mrs Burch något poem, som man måste känna till, eller läses högt någon af Kiplings historier. Till slut beror ändå en mycket stor del af trefnaden och nöjet på en själf, och vill man försöka göra sin vistelse vid Norham Hall angenäm, så är det inte svårt med all den hjälp man får från alla håll.

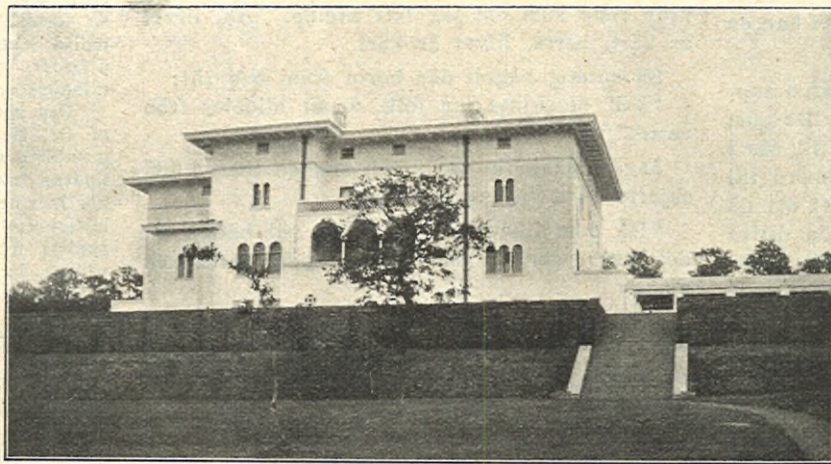
SVENSKA.

DAGSBORDET. 4. D:R OCH MRS BURCH. 5. SALONGEN. 6. PÅ TENNISPLANEN.

alltid några af deras engelska bekanta på te, hvilket ju är utmärkt för utländskornas engelska, och för att visa främlingarna engelskt umgängeslif anordnar mrs Burch stora "at homes" allt emellanåt. Under vardagarna går ofta någon med de studerande för att visa dem något af dessa härliga colleges, och vill man se alla 22 ordentligt, går det inte på en eftermiddag. För den som inte är road af promenader, finns en tennisplan, som hör till Norham Hall, och på Cherwell kan man alltid hyra båtar. Om våren är det onekligen ljufligt att ligga ute på vattnet — om man kan ro eller paddla, ty eljes kan det hända att studenterna skratta ut en mycket obarmhärtigt, och det minskar nöjet högst betydligt. Ett stort imbadhus för damer finns äfven. Billiga utfärder anordnas regelbundet till Stratford on-Avon och till Blenheim, hertigens af Marlborough slott. Hvardagslifvet är ungefär detsamma som öfverallt där en mängd unga flickor äro tillsammans. Den som kan spela, spelar,

KRONPRINSESSANS SOLLIDEN.

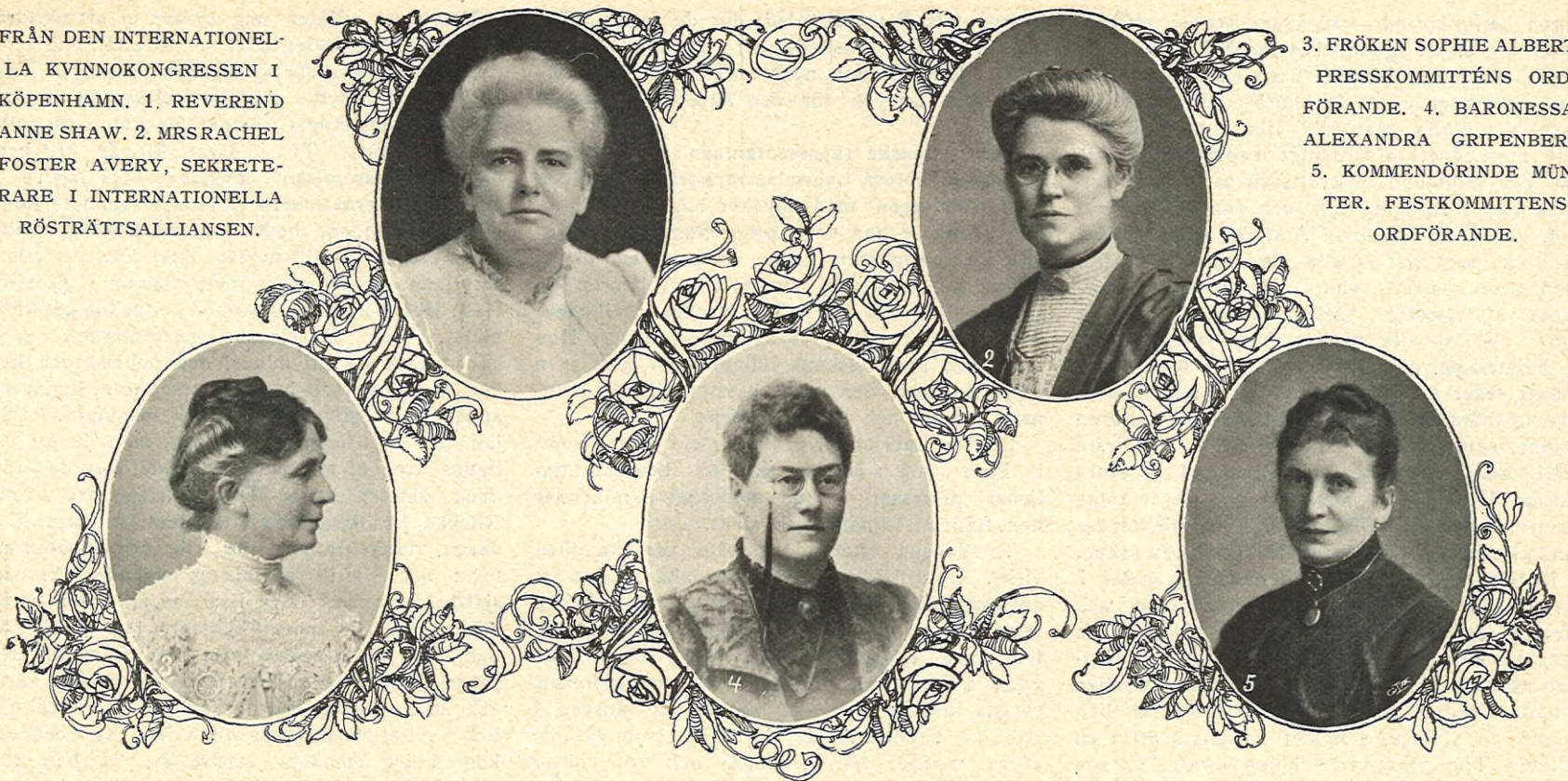

EN FRÅN ÖLAND just återkommen amatörfotograf har till vårt förfogande ställt den fotografi af kronprinsessan Victorias nyss fullbordade villa i närheten af Borgholm, som vi här invid meddela. Villan har ett härligt och friskt läge på höjden af allvaren med utsikt öfver den gamla slottsruinen, den lilla badorten samt det glittrande sundet. Som synes är den uppförd i en ljus och luftig italiensk stil och gör i alla afseenden skäl för det soliga namn, dess höga ägarinna gifvit den.

Kronprinsessan har ock en tid i sommar bebott sitt Tusculum vid det fagra Kalmarsund och trifts där förträffligt, trots ännu icke alla byggnadsdetaljer då voro avslutade. För närvarande pågå yttre terrasserings- och trädgårdsanläggningar.

SOLLIDEN. KRONPRINSESSAN VICTORIAS NYSS FÄRDIGA VILLA PÅ ÖLAND. FOTO FÖR IDUN.

FRÅN DEN INTERNATIONELLA KVINNOKONGRESSEN I KÖPENHAMN. 1. REVEREND ANNE SHAW. 2. MRS RACHEL FOSTER AVERY, SEKRETERARE I INTERNATIONELLA RÖSTRÄTTSALLIANSEN.

3. FRÖKEN SOPHIE ALBERTI. PRESSKOMMITTÉNS ORDFÖRANDE. 4. BARONESSAN ALEXANDRA GRIPENBERG. 5. KOMMENDÖRINDE MÜNTER. FESTKOMMITTÉNS ORDFÖRANDE.

DEN INTERNATIONELLA KVINNLIGA RÖSTRÄTTSALLIANSENS MÖTE I KÖPENHAMN 6—11 AUG. 1906.

BREF FRÅN VÅR SPECIELLA KORRESPONDENT D:r ELLEN SANDELIN.

II.

ONSDAGENS EFTERMIDDAG uppträdde bland andra professorskan A. M. Holmgren och redogjorde för den kommunala rösträtten i Sverige. Vidare omtalade hon sina resor i Sverige, hvarunder det lyckats henne att bilda ett mycket stort antal rösträttsföreningar utöfver hela landet. Föredraget framfördes väl; skada blott att talarinnan, som ju är känd för starka norska sympatier, ej heller denna gång kunde afhålla sig från att låta dessa framlysa. Hon frambar nämligen från talarstolen till fru Qvam sin stora tacksamhet,

för att denna gifvit henne uppslag till och mod att företaga dessa agitationsresor. Talarinnan hade gjort klokt uti att ej gifva ett offentligt uttryck åt sina personliga åsikter och känslor i detta fall. När man nämligen är delegerad för ett land, har man att uppträda så som detta lands ära fordrar. Och som olämpligt måste det betraktas att framställa det svenska rösträttsarbetet som tillkommet under norskt inflytande och sålunda som ej fullt själfständigt. Jag tror verkligen, att vi af oss själfva kunnat finna på detta organisationsarbete, och jag vet dessutom, att ett sådant arbete dryftades i den förberedande kommité som hade hand om bildandet af Svenska rösträttsföreningen, innan ännu fru Holmgren tagit någon del i detta arbete. Efter fjorårets händelser är saken den, att det åligger hvarje svensk, man eller kvinna som i utlandet representerar sitt land, att vara fosterländsk, att framhålla sitt land och ej ställa det ödmjukt i skuggan af Norge. Bort

med slagskuggan, som för tillfället hvilar i utlandets ögon öfver vårt gamla stolta land!*)

Efter fru Holmgrens tal följde den amerikanska metodistprästen miss Anne Shaws glänsande föredrag om "The Silent Foe". Reverend Anne Shaw är jämte mrs Chapman Catt mötets mest framstående vältalare. Hon talar med en entusiasm, med en glöd som hänför och värmer, men därjämte med en humor, som verkar befriande på sinnet. Man kunde ock iakttaga hur publiken drogs med af henne. Hur hon kunde framlocka glädje och munterhet öfver

* Fru Holmgrens uppträdande vid detta tillfälle står i full samklang med hennes sedan lång tid tillbaka upphörligt manifesterade norsk-rjäskeri, som särskildt under fjoråret tog sig uttryck på flerehanda vis. Sålunda hafva vi oss bekant, att fru H. från Norge, där hon i fjor sommar vistades, i Sverige lät kringspida svenskfientliga pamfletter — ett tilltag, som då väckte en för fru H. mindre smickrande uppmärksamhet, och som vi ej kunna underlåta att beteckna som i hög grad ofosterländskt.
Red.

FRÅN DEN INTERNATIONELLA KVINNOKONGRESSEN I KÖPENHAMN. GRUPPBILD AF DELTAGARNE TAGEN VID MIDDAGEN PÅ MARIENLYST.

någon lustig episod — af sådana har hon ett helt förråd — för att ögonblicket därpå låta åhöraren gripas af djupt allvar, af harm öfver den orättvisa samfundet gjort sig skyldig till genom att neka kvinnorna rösträtt! Denna kväll framhöll hon på ett öfverdådigt medryckande sätt allt det motstånd rösträttssakens vänner och förkämpar i Amerika rönt och röna därstädes. Hon ansåg att måhända Amerika skulle blifva det land, som sist af alla länder skulle bevilja kvinnorna rösträtt, ehuru där rådde republikansk styrelsesätt. "Men hvad gör det!" sade hon. "Vi äro alla systrar, från hvilket land vi än härstamma, och glädja oss därför öfver hvarandras seger och lycka." Arbetet skulle dock icke upphöra nu så länge det i Amerika fanns en kvinna, som icke var politiskt fri. De största svårigheterna berodde förnämligast på det stora antalet lagstiftningar församlingar, på de olika staternas olika lagstiftning, på folkomröstningar samt på männens djupt inrotade motvilja för saken.

Reverend Anne Shaw ägnade sig under 7 års tid åt utöfvande af sitt prästämte, men öfvergaf det sedan för att helt och hållet kunna ägna sig åt arbetet för kvinnans politiska rösträtt samt åt kvinnosaken i allmänhet. Otaliga äro de föredrag hon hållit i Amerika och hon är ock en af dem, som det förunnats att i en sällsynt hög grad verka höjande och lyftande på sitt eget kön. Hon stod Susan B. Anthony synnerligen nära och brukade åtfölja henne på hennes agitationsresor.

Hur ser hon ut, frågas det kanske: liten, något korpulent med silfverhvitt hår och med ögon, ur hvilka en eldsjäl framblickar, samt med en mun, kring hvilken gärna ett skålmskt leende leker. Personligen är hon älskvärdheten och godheten själf. Jag kan ej neka mig att omnämna en historia, som Reverend Shaw berättade på ett five-o'clock-tea som baronessan Gripenberg gaf på hotell Kongen af Danmark för spetsarna bland mötesdeltagarna.

Miss Shaw kom en dag till en amerikansk stad för att tala om rösträtt för kvinnor; hon skulle tala i en kyrka eller församlingshus, tillhörande finska emigranter. Emellertid svarades det henne, att som de allesammans voro vänner af rösträtt för kvinnor, så behöfde hon ej tala för dem om denna sak utan, sade de, "det är bättre, att ni predikar detta för edra egna landsmän".

Torsdagen, kongressens 3:dje dag, lämnades bland annat rapporter från Förenta staterna, Irland, Italien, Finland och Ryssland. Hufvudintresset samlades naturligtvis kring Finlands delegerade och då främst kring baronessan Alexandra Gripenberg, delegerad för Finsk Kvinnoförening. Som bekant är baronessan Gripenberg en af kvinnosakens varmaste anhängare, en af dess främsta och skickligaste förkämpar. Begåfvad som hon är med en hög grad af vältalighet och i besittning af en öfverlägsen begåfning i förening med en fin, nobel personlighet, är hon ovanligt väl rustad till att vara en af våra förkämpar. Baronessan Gripenberg redogjorde uti sitt med stort bifall hälsade föredrag för den finska kvinnosaksrörelsens historia, för den nya konstitutionen, som beviljade män och kvinnor lika rösträtt samt valbarhet, påpekade att de tunga år Finlands folk nyss genomlevat bragt männen och kvinnorna tillsammans i gemensamt arbete för det älskade fäderneslandet. Männen hade därunder lärt att sätta värde på och inse den insats de finska kvinnorna därunder gjort samt därigenom blifvit öfvertygade om, att det offentliga politiska lifvet ej utan skada kunde undvara kvinnorna. Hon bragte ock de finska männen offentligt sit tack för hvad de gjort. Efter talets slut öfverräckte baronessan Gripenberg praktfulla buketter både till mrs Chapman Catt och till vicepresidenten mrs Millicent Fawcett,

hvarpå mrs Fawcett talade för de finska männen. Mrs Catt önskade, att hon kunde öfverräcka de rosor hon nyss erhållit till Finlands män som uttryck för den aktning hon hyste för dem.

Den italienska representantens, juris doktor, professor Theresa Labriolas rapport mottogs ock af församlingen med mycket bifall. Som redan nämnts är hon en af kongressens mest populära personligheter. Hon är som en dansk tidning uttryckte sig "meget lille", har en fin graciös figur, ett par mörka vackra intelligenta ögon samt ett vinnande sympatiskt sätt. Hon talar med sydlandskans liflighet och glöd, men därefter med den vetenskapligt bildade kvinnans klarhet och logiska skärpa.

Doktor Labriola är professor vid universitetet i Rom och dotter till en berömd italiensk professor — på modernet härstammar hon från en förnäm tysk släkt. —

Torsdagens eftermiddagsmöte var skandinaviskt. Då tillätos de skandinaviska talarne att använda sina egna språk. Bland de svenska talarinnorna märktes fru Frigga Carlberg och fru Anna Bugge-Wicksell, hvilka bägge hade goda inlägg; den förra talade om kvinnans sociala ansvar och den senare om ansvar i politik. Fröken Annie Furuhejm (som på f. m. aflagt rapport från Finland) och fru doktor Maikki Friberg hade kortare anföranden, som hälsades med bifall. Phil. doktor Helena Bergs (danska) föredrag var ett af de bästa talen vid detta möte — det behandlade kvinnans rösträtt i Danmark.

Under torsdagens aftonmöte skildrade tvänne ryskor, fru Karmanowitch och frk. Goncharow, tillståndet i Ryssland och de ryska kvinnornas program. Därpå uppträdde mrs Dora Montefiore från England, som inbjudits att som fraternal delegate för English social and political union deltaga i kongressen. Mrs Montefiore, sedan många år tillbaka en ifrig förkämpe för kvinnans politiska rösträtt, väckte, som bekant är, mycken uppmärksamhet i vintras genom sin vägran att betala skatt, emedan hon ej ägde rösträtt. Under sex veckors tid lyckades hon att utestänga skatteindrivarne från sin bostad, men slutligen tvungo de sig med polisens tillhjälp tillträde till hennes hus och togo i beslag hennes möbler. Hon är för närvarande invecklad i en process föranledd af denna händelse.

I hennes, med spänd uppmärksamhet följda föredrag skildrades i lifliga färger icke blott hennes skattevägran och dess följder, utan hon gaf äfven en framställning af orsaken till att striden för erhållande af politisk rösträtt förts in på skattevägrans område. Förhållandet är nämligen det, att de engelska parlamentsledamöterna ej lönas af staten, hvarför, då fackföreningarna t. ex. i textilindustrien bestå af flere kvinnor än män, det hufvudsakligen blifva kvinnorna som aflöna parlamentsledamöterna i fråga. Man kom därigenom på den tanken att neka skattebetalning för att därigenom fästa allmänhetens uppmärksamhet på, huru orättvist det var, att kvinnorna ej ägde politisk rösträtt. Mrs Montefiore omnämnde vidare, att de tre kvinnor, som blifvit arresterade under kvinnornas rösträttsdemonstrationer utanför minister Asquiths hus i London, nu skulle lösas ut ur fängelset. (Kongressen beslöt enhälligt, att ett sympatitelegram skulle afskickas till dessa kvinnor, som valt att gå i fängelse i stället för att betala de dem ådömda böterna.) Att mrs Montefiore lyckades väcka intresse för sin sak på flere håll är obestriddigt; därtill bidrog dock att hon är utmärkt som talare. Både på Internationella Kvinnoförbundets kongresser i London och Berlin har mrs Montefiore uppträdt och då hufvudsakligen talat om skyddslagstiftning.

Utrymmet tillåter mig tyvärr ej att skildra alla dem jag velat gifva en föreställning om, men en person får ej förbigås, nämligen mrs Millicent Fawcett. Af alla deltagarna är hon väl den som längst kämpat för kvinnans politiska rösträtt. Ty i öfver 40 år har hon ledt rösträttsrörelsen i England. Då jag 1899 deltog i Internationella Kvinnoförbundets kongress i London, hade jag första gången tillfälle att se och beundra mrs Fawcett som ledarinna af ett stort rösträttsmöte i Queens Hall. Den fasta hand, hvarmed hon ledde det stora mötet, den öfverlägsna personlighet, som här trädde en till mötes, den nobless och finhet, som präglade hela hennes väsen, kunde ej annat än ingifva sympati och beundran. När jag nu såg henne åter, såg man ju att de flydda åren ej gått spårlöst förbi, men de hade dock vidrört henne endast med lätt hand. Blicken lika liflig och intelligent, intresset lika varmt, tankekraften lika klar och snabb som förut och därtill en aldrig sinande takt och själfbehärskning. Mrs Fawcett är också en af mötets främsta personligheter, jag skulle för min del sätta henne som den främsta. De yttre konturerna af hennes lif äro att hon varit gift med postministern Fawcett (flere gånger ledamot af Gladstones olika kabinet) och att hon under mannens senare år, då han var blind, skötte både sitt eget och hans arbete. Hon är ordförande i engelska rösträttsföreningen, redigerar dess tidskrift The Tribune och tager liflig del i arbetet för att väcka kvinnornas intresse för sin stora lifssak, erhållande af politisk rösträtt.* Jag bör kanske tillägga, att hon icke är någon vän af det sätt, hvarpå man i England på en del håll förer striden för att erhålla politisk rösträtt åt kvinnorna.

Från fredagens och lördagens förhandlingar, som höllos i Konsertpalatsets lilla sal, den s. k. Riddarsalen, kan anföras följande. Definitivt beslut fattades om att låta förfärdiga rösträtts-tecknet (som får bäras af hvar och en, som tillhör en rösträttsförening, affilierad med Internationella Rösträttsalliansen) efter en af den danska bildhuggarinnan fru Petersen-Dan förfärdigad modell. I sista stund framkom ett motförslag, att rösträttsmärket skulle bära Susan B. Anthonys bild, framfördt af juris doktor Anita Augspurg och fil. doktor Käte Schirmacher, men blef detta nedvoteradt.

Mötet beslöt vidare att utgifva en tidskrift, som skulle vara Rösträttsalliansens organ; i den kommitté, som nedsattes för att på lördagen framlägga ett detaljeradt förslag om hur denna tidskrift skulle ordnas, var bland andra fröken Gertrud Adelborg medlem. Kommittéförslaget, som förelåg färdigt till lördagsmötet, antogs utan vidare, men det var ock utomordentligt väl utarbetadt, trots den korta tiden; förtjänsten häraf tillkommer i främsta rummet miss Morris, delegerad för England. Tidskriften, som skall heta "The International Record of Women's Suffrage", skall utgivas på engelska språket i London. Artiklar få insändas på andra språk, men de skola öfversättas till engelska. Tidskriften skall utkomma en gång i månaden, och den 15 i hvarje månad skall rapport insändas till den från hvarje land. En s. k. "Editorial Board" skall finnas i London för att handhafva tidskriftens angelägenheter. Till medlemmar af denna utsågos nu på mötet mrs Fawcett (undanbad sig), miss Garrett, miss Palliser, miss Morris, miss Montefiore. Ända tills i år har det varit bestämdt att endast nationalföreningar, som uteslutande arbeta för rösträtt, få blifva upptagna i Internationella Rösträttsalliansen. Denna princip har Alliansen frångått nu, dels genom att besluta att de

* Hon har hedrats med att utnämnas till hedersdoktor vid ett af Storbritanniens universitet.

PAPPERSMÖNSTER

fullt tillförlitliga, erhållas omg. från oss till nedanstående pris inom Sverige: Bluslif 40 öre, Kjolmonster utan släp 50 öre, Prinsessklädning 75 öre, Reformdräkt 75 öre, Barndräktmonster 50 öre, Kappmonster 60 öre. Uppgif lifvid, (omedelbart under armarne), midjevidd och kjollängd, erhåller Ni till Eder figur fullt passande mönster. Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken el. postanvisning insändes till *Iduns Mönsterafdelning, Drottninggat. 51, Sthlm.*

finska föreningarna, "Finsk Kvinnoförening" och "Unionen", skulle få upptagas i Alliansen. och dels genom beslutet om att i länder, där ännu ej rösträttsarbetet är organiseradt och där ej ett tillräckligt antal med rösträttsföreningar finnes, kunna andra föreningar, arbetande för kvinnans rättigheter i allmänhet, upptagas i ifrågasvarande lands nationalförening.

Genom detta beslut har Rösträttsalliansen tagit det första inkräktande steget på Internationella Kvinnoförbundets område; beslutet kan därför ej ses med glädje af dettas medlemmar och vänner, men hugget, måttadt åt Internationella Kvinnoförbundet, är måttadt med ett tveeggadt svärd, det skall säkert visa sig farligt äfven för Rösträttsalliansen. Nästa rösträttskongress skall afhållas i Holland 1908, året innan Alliansen skall afhålla sin stora 5-års kongress.

Och så några ord till sist om den sällskapliga och fesliga sidan af kongressen. Torsdags middag hade Dansk Kvindelig Læseforening vid Amagertorv en mottagning för de främmande delegerade. Fröken Alberti, som bekant skaparinnan af och ordförande i Kvindelig Læseforening, mottog gästerna på det mest älskvärda och förekommande sätt. Sedan alla församlats, hälsade hon dem välkomna, bedjande dem känna sig som hemma, en uppmaning, som ej var svår att efterkomma. Læseforeningens lokal är ju ovanligt prydlig och för ögat tilltalande genom sin stilfulla och därför stilfulla dekorerings. Öfverallt rådde den bästa stämning, man var glad att för en stund slippa åhöra alla dessa oändliga rapporter och att i stället få personligen sammanträffa med hvarandra.

Fredagen kl. 5 gick middagen på Marienlyst af stapeln. För omkring 250 personer var det dukadt i ena hälften af den kolossala matsal, som sträcker sig utefter Strandhotellets hela längd. Middagsbordet företedde en synnerligen festlig prägel med sina massor af blommor och sin rika flaggskrud. Sedan vi efter framkomsten till hotellet blifvit fotograferade, intågade vi i matsalen, där hälsade välkomna af värdinnan för aftonen kommandörinden Münster, hvilken äran tillkommer af de i sanning utmärkta arrangementen. Middagen serverades efter följande menu:

Consommé aux Quenelles	Madeira.
Truite Saumonice	Jugenheim Mosel.
Filet de boeuf. Financière	Léoville.
Caneton rôti	White-Star.
Salade et Compôte	Apollinaris.
Glacé à la Marienlyst.	
Café.	

Den mest angenäma stämning karakteriserade middagen. Efter amerikansk sed förekommo inga skåltal, förrän desserten var serverad, utom att kommandörinden Münster vid middagens början hälsade gästerna välkomna. Sedan talade mrs Chapman Catt, i värtaliga ord uttryckande allas vår tacksamhet mot våra utmärkta danska värdinnor. Hon lämnade därefter ordet efter hvart annat åt Alliansens styrelseledamöter, åt miss Anne Shaw. Åt Fredrik Bajers och åt en annan herre, direktör för Zoologiska trädgården, som visade sig högst obenägen att upphöra med sitt tal. Efter middagens slut serverades kaffe utanför hotellet på dess terrass, men vädet var kyligt och regnigt, så det var föga lockande att vistas utom us. Sundet med den svenska kusten i bakgrunden, som en vacker stillasommarafton är något af det fagraste man kan skåda, fingo främlingarna denna gången endast se från dess mest ofördelaktiga sida. — Lördagen half 4 voro Alliansens medlemmar inbjudna att taga samlingsarna på Rosenborgs slott i betraktande, ett tillfälle som de flesta voro ifriga att få begagna sig utaf.

Kl. 8 samma dag gaf danska kvinnornas

rösträttsförening afskedsfest för alliansens deltagare i Skydebanen, som bekant ett f. d. kungligt palats sedan Fredrik den sjättes tid. I denna vackra lokal, som ännu i det hela taget är i samma skick som på salig Fredrik VI:s tid och därför ter sig helt anslående, församlades vi nu för sista gången. Det var ej utan ett visst vemod man nu möttes, ty uppbröttets timme var slagen. De band af sympati och förståelse, som, knutits denna vecka mellan många af deltagarne, som ett starkt gemensamt intresse fört tillsammans dessa dagar från olika delar af världen, gjorde afskedets timme svår.

Före supéen måste man afhöra en hel konsertafdelning, som visserligen var vacker, men något för lång, så först innemot kl. 10 fick man gå till bords. Omkring 250 personer lära hafva deltagit i denna festlighet, vid hvilken en oändlig mängd tal höllos. — Talens långa rad afslutades af mrs Chapman Catt, som på sitt vanliga öfverlägset värtaliga sätt frambar sitt tack till alla dem, som bidragit till att göra Rösträttsalliansens kongress till en succés. —

Rösträttsalliansens kongress i Köpenhamn måste nämligen ovillkorligen betraktas som en succés; den var utomordentligt väl och fast organiserad och mrs Chapman Catt visade sig äga en helt enkelt ovanlig ledareförmåga. Hon påtryckte mötena en prägel af disciplin, som verkade välgörande och förskonade från allt virrvarr, som annars lätt uppstår, om ledningen ärosäker. — För så vidt en fast ledande hand betingar en saks framgång, så är internationella Rösträttsalliansens framtid betryggad, men faror finnas dock. Det visade sig nämligen att de delegerade, som framträdde vid denna kongress, till öfvervägande del bestodo af socialistiska och starkt demokratiska element och häruti ligger, enligt min mening, en svag punkt för Alliansen. Så snart en talarinna använde ordet demokratisk, så hade hon en intensiv applåd att emotse, under det att ordet konservativ alltid användes som innebärande något ytterst föraktligt. En rörelse, som ej omfattar alla samhällets element, som endast respekterar en viss politisk riktning, har en Achilleshäla, som kan blifva ödesdiger för ifrågasvarande rörelse. Visserligen förkunnar en doktor Anita Augspurg m. fl. samlings och enighetens höga idé, men de se den helst realiserad på så sätt, att uteslutande deras åsikt segrar och att de s. k. konservativa följa dem blindt. Kampen för kvinnans politiska rösträtt är ej ett partis egendom, vi hafva alla rätt att deltaga uti den, konservativa som liberala. —

Innan detta bref afslutas, må det tillåtas mig att berätta en liten historia. Under själfva mötena var det arrangeradt så, att de närvarande åhörarna under föredragen ej fingo meddela sig med hvarandra annat än skriftligen. Deras skrifna bud öfverfördes af tre därtill utsedda flickor. Två amerikanska fröknar Avery, döttrar till den framstående kvinnosaksvännen mrs Rachel Foster Avery, och en danska. I "Politikens" referat öfver mottagningen i Rådhuset lästes följande: "Men de två små pagerna, fröknarna Avery, hade försvunnit i en vrå, hvar och en med en tallrik fylld med glace och kanderade frukter. — De strålade af glädje och tyckte synbarligen, att den kvinnliga rösträttsrörelsen var något af det härligaste som kunde finnas i världen; minst af allt tänkte de på att låta fångsla sig — och möbler hafva de nog ej."

— Då en af kongressdeltagarne öfversatte denna bit, som i slutraderna tydligt alluderar på den Montefiore'ska skattevägringshistorien, för de unga fröknarna, svarade de blott: "Tänk att de inte förstå, att vi på allvar äro med vid kongressen!" Och jag kan omtala att dessa ungdomar, modern ovetande, hafva börjat att af sina fickpenningar göra besparingar för rösträttsens skull.

Mälar-Restauranten

är

Stockholms mest moderna Restaurant.

Vidsträckt, härlig utsikt öfver Stockholm och Mälaren.

Utsökt franskt och svenskt kök.

Väl lagrade viner (dir. importerade).

Riks 99 26. Allm. 93 51.

Man ser hur en moder, som själf ifrigt verkar och som lefver för en idé, därigenom kan påverka sina barn i en ädel, god riktning. Jag önskar, att vi i Sverige hade många sådana mödrar, ty då skulle fostras ett släkte unga flickor, besjälade af höga idéer och med lust att arbeta för dessas förverkligande.

DE YTTERSTA SKÄREN.

STOCKHOLMAREN, som bor på sin villa och merendels för ett flyttningslif mellan sitt kontor och landet, älskar skärgården, men han känner den inte. Han kan bo längre ut. Bor han vid Sandhamn, Dalarö eller Furu-sund, så får han öga för skärgårdslifvet. Han tycker om vattnet och får ett intryck af att hafsbandet är en värld för sig. Sist kommer seglaren, och här träffar man de verkliga skärgårdsälskarne, som tycka om skärgården, därför att de känna den.

Våra seglare äro emellertid icke så djärfva som man tror, då man läser referaten öfver stormregattorna på Kanholmsfjärden. Släpp ut dem på egen hand och de hålla sig merendels till segellederna, där ruskor och slätprickar visa vägen. De modärna kuttrarna äro lika dyrbara som ömtåliga, och deras stora djup gör en segling på oprickade vatten till äfventyrliga företag.

Ty den yttre skärgården är farlig. Kommer man ut i den labyrinten, så får man räkna kompassstrecken och nagelfara sitt kort. Blåser det, blir det oro om bord. I detta nätverk af kobbar, sund och fjärdar, där man ilar fram, är man uteslutande hänvisad till sig själf. Öfverallt samma vatten, samma konturer. Här och där ett landmärke — ett hvitt kors på en klipphäll, en barhuggen tall — men det är skärgårdsbefolkningens hemlighet, och främlingen ser det utan att förstå. Gryndor och undervattensklippor, som plötsligt fräsa till, sätta den lugnaste på prof. Den, som en gång i storm kommit upp på ett okänt grund och plötsligt sett det hvitna under båten för att lika hastigt svartna på nytt, glömmer det icke. Han vet, att olyckan varit honom nära, och han vet också, att han kunnat vara för-

ILLUSTRERAD TIDNING

SIDEN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

N:R 34 (1025)

TORSDAGEN DEN 23 AUGUSTI 1906

19:DE ÅRG.

RENUMERATIONSPRIS PR ÅR:
DUN, VANLIGA UPPLAGAN KR. 6:50
DUN, PRAKTUPPLAGAN..... > 8:—
DUN, BIBELUPPLAGAN..... > 11:50
DUNS MODETTIDNING..... > 2:—
LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

UTGIFNINGSTID:
HVARJE TORSDAG.
ANNONS-PRIS:
25 ÖRE PR MM. FÖRE,
20 ÖRE EFTER TEXTEN.
FÖR UTL. ANNONSER 40 ÖRE.

HUFVUDREDAKTÖR o. UTGIFVARE:
FRITHOF HELLBERG.
MOTTAGN.-T. KL. 2-3. ALLM. 402, RIKS 86 60.
BITRÄDANDE REDAKTÖRER:
J. NORDLING o. E. HÖGMAN.

BYRÅ:
51 DROTTNINGGATAN 51.
REDAKTIONEN KL. 10-4.
EXPEDITIONEN KL. 9-5.
ANNONSKONTORET 9-5.
ALLM. TEL. 61 47. RIKS 16 46.

ALLA SKRIFVELSER I REDAKTIONENS ANGÄLIGHETER BÖRA SÄNDAS TILL IDUNNS REDAKTION, EJ TILL NÅGON RED.-MEDLEM PERSONLIGEN. REDAKTIONSTELEFONER: ALLM. 98 03, RIKS- 16 46.

Guldmedalj

har vid Industriutställningen i Norrköping 1906

tilldelats

AKTIEBOLAGET LINDELLS MÖBELFABRIK,
NORRKÖPING.

Kejsar-Borax

Bästa toalettmiddel

till dagligt bruk tvättvattnet försöker hys, gör händerna mjuka och vita; tillika ett utmärkt rengöringsmedel för en mängd ändamål i hushåll.
Utförlig beskrifning i hvarje ask.
Endast åkta i röda askar å 10, 20 & 50 öre.

Kejsar-Borax-Tvål

med finaste violdoft gör huden mjuk, ren och vit.
Ertillhör öfverallt.
Specialitet hos Fabrikens Melnar. Mask, Ull m/D.

Världsutställningen i Liège 1905 tillerkändes
ÖSTLIND & ALMQUIST, Arvika,
Diplômes d'honneur
(Guldmedalj och särskildt hedersdiplom)
för Flyglar, Pianinon och Orglar.
Alla firmans utställda instrum. inköptes af k. direktionen för världsutst.

Lager- och Filialexpositioner:
Östergötland, Stockholm, Malmö, Umeå, Vasag. 50. Baltzarsg. 10.
gagn. tagas i byte. Begär priskurant öfver 12,000 instrum. levererade.

Anderska helpensionen

flickor & egendomen Ström (25 väg från Saltskogs station, nära dertelje), belägen vid en vik af Östergötland, mellan barskogsklädda höjder i för sitt hälsosamma klimat känd turskön trakt. 8-klassigt läroverk med dervisning i vanliga skolämnen, handpöte, sång och musik. Talöfning i ummande språk för infödda lärarinne, som bo i skolan. Konfirmationsundervisning meddelas. Höstterminen börjar den 5 sept. 1906. Prospekter sänds och anmälningar af nya elever mottagas af Helena Hallström, Ström, Östergötland.

Nytt!
Äggkonserveringsmedlet LAVA
ej saknas i något hushåll. Försäljs i flaskor å 50 öre mot efterkräft eller rut insänd likvid från Granbergsgårdens ägare, adr.: Granbergsgård.
L. Nutidens bästa äggkonserveringsmedel. Obs!

Schweizerbroderier.
Hvita broderade Remsor, Väfnader, Spetsar m. m. Absolut största urval, billigaste priser. Rikt profsortiment till landsorten.
Broderiaffären,
24 Kommandörsgatan, 1 tr.
(Hörnet af Sibyllegatan).

Barnängens Vademecum.

OBS! Bland alla munvatten på hygieniska utställningen i Grand Palais, Paris 1902, var Vademecum det enda, som erhöll högsta pris, Guldmedalj, i sin egenskap af »antiseptiskt munvatten».

Barnängens Tekniska Fabrik,
H. M. Konungens Hofleverantör.

Köttextraktet BONIT

i flytande och fast form samt i kapslar rekommenderas.

BÄST ÄR EKSTRÖMS JÄSTMJÖL

ÖREBRO KEM-TEKN.-FABRIK.

Franska Parfymmagasinet

Drottninggatan 21

Största specialaffär för parfym, tvål m. m.
OBS! Utmärkta medel för hys förskönande.

Obs! Franska smörflössommet i Stockholm är flyttadt till Norrmalmstorg nr 1, en trappa upp i rymlig och väl belägen lokal. Begär prospekt.

Handöls Täljsten.

— Guldmedalj i Östersund 1905. —

Kaminer i olika storlekar och pris; eldas med ved och vedafall; hygieniska.
Grytor, förträffliga till matlagning och syltning.
Grafvärdar af Täljsten äro praktiska, enär de icke förvittra.
Priskurant på begäran franko.
»Se vår utställning i NORRKÖPING»
HANDÖLS TÄLJSTENS & VATTENKRAFTS A.-B.,
6 Lästmakareg. 6, strax invid Stureplan.
Rikst 10180. STOCKHOLM. Allm. 58 53.

FÖRNÄMSTA MARGARIN

Arboga Margarinfabriks högsta märke.

Göteborgs Privata Handelsinstitut,
Göteborg, Götabergrsgatan 2, Rikst. 24 40.
Näst statens handelsläroverk Göteborgs mångsidigaste handelsläroverk med i regel 14 speciallärare. Tidsenlig undervisning i Bokföring, Handelsräkning, Stenografi, Maskinskrifning m. m. Valfrifa ämnen. Infödda lärare för Tyska, Engelska, Franska o. Ryska. Termins- o. årskurser. Inträde hela året om. Höstterminen börjar den 28 Aug. Mycket goda utsikter till framtidsplatser, isynnerhet för språkbildade Damer och Herrar. Begär prospekt. Herrar principaler hela landet rundt torde för erhållande af kontorspersonal vända sig till Institutet.
Föreståndare Benno Rosenbund.

Maltestorps pensionat

för unga flickor

börjar sin hösttermin den 7 September. Nya elever torde anmäla sig hos pensionatets föreståndarinna
Ottonie Norström,
Maltestorp, Sjöbo.

Praktiska Fortsättningskursen

för unga flickor
å Ekebyholms herresäte

Till följd af sjukdomsfall äro 2 elevplatser lediga vid den kurs som börjar instundande 1 September. Pris kr. 800. Prospekt med referenser lämnas af Fröken Olga Schultheis, Ekebyholm, Rimbo, Rikst. Rimbo 39

Statens Normalskola för flickor.

Anmälningar om inträde i Normalskolan eller Hushållsskolans lägre kurs mottagas i skolans lokal, Riddaregatan 5, till den 31 Augusti. Rektors expeditionen öppen för muntliga meddelanden Lördagen den 18 Augusti och alla dagar från den 21 Augusti kl. 1/2 11-11 f. m. (R. T 870). Upprop med inträdesökande den 31 Augusti kl. 9 f. m.
Förberedande skolan har ny, rymlig lokal med slöjd- och lekrum. Gårdsplan gemensam med den öfriga skolan.
Rektor.

DEN FRISKASTE och Angenämaste är F. Paulis ELECTA Eau de Cologne

Ser ut så här

Köp intet Siden

utan att först hafva begärt prof på våra garanteradt solida, utmärkt vackra nyheter i svart, hvitt och kulört.
Specialité: sidentyger till brud-, bal-, sällskaps- och promenadtoiletter samt till blusar, foder m. m. från 50 öre till 18 Kr. metern.
Vi sälja direkt till privatpersoner och sända de utvalda sidentygerna tull- och portofritt till bostaden.
Schweizer & Co., Luzern S 4 (Schweiz),
Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

D:r Kleens

(ett-åriga) kurs för damer i **Massage och Sjukgymnastik** börjar måndagen den 1 okt. kl. 11 f. m. No 15 Klara södra Kyrkogata, 2 tr. upp. OBS! Prospekt begäres helst under adress Saltsjöbaden

Tandläk. Elias Widfond,

25 Regeringsgatan 25, insätter artificiella tänder. Plomb. med guld, amalgam o. emalj. A. t. 10267. Moderata priser.

En fullständig lärokurs

i Massage-behandling, Sjuk-, Apparat- och Ortopedisk Gymnastik m. m. jämte härtill hörande teoretiska ämnen, begynder denna höst. Närmare meddelar Professor Nycander, Göteborg, Linnégat 6

Wirserums Ekmöbler
Stockholm, Birgerjarlsgratan 22.
Göteborg, Victorlagatan 5.
Eller direkt från
EKELUNDS SNICKERIFABRIKS A.-B.,
WIRSERUM.

är fritt från klor och andra frätande ämnen. Användes med fördel såväl till storbyk som småtvätt; rena, hvita, friskt luktande kläder erhållas.

Pris 25 öre pr paket.
Holst & Co Tekn. Fabrik, Stockholm.

TVÄTTA OCH FÄRGA
Edra Klädningar, Kostymer, Gardiner, Täcken, Mattor m. m. hos
LUNDBY
Skönfärgeri o. Kemiska Tvätt, Göteborg.
Af intyg bedja vi endast få meddela följande:
Jag har flera gånger begagnat mig af Lundby Kemiska tvätt för rengöring af balklädningar, plymer m. m., och har det sätt, hvarpå arbetet utförts, alltid varit till min stora belåtenhet.
M. Sjöcrona,
Hoffröken hos H. K. H. Härtiginnan af Västergötaland.

Hårborttagaren.

Befriar genast från miss-
pyrdande hår eller skägg.
Pris kr. 2.50 + porto nr ask.

Tekniska General-Depöten,
Riddaregatan 15, Stockholm.

Torr mjölk
från
Martin Ekenbergs A.-B.,
Birger Jarlsgratan 93, Stockholm.
Rikstel. 68 93. Allm. Tel. 68 42.
Torr mjölk:
är ve-klig mjölk i torr form utan några tillsatser, innehåller skummjölksens alla värdefulla beståndsdelar. Vid mjölksens intorkning borttages endast vattnet.
Torr mjölk:
håller sig oförändrad, då densamma förvaras å torr, fuktfri plats.
Begär bruksanvisning. Finnes hos alla välförsedda specierhandlande

Handväfda Linneväfnader.
Duktyger, handdukar, lakanslärf, näsdukar m. m., köpas bäst och billigast från Kungäters Linneväfveri, Kungäters. Katalog och prover gratis och franko.

Rudholms Kakelfabrik
Morrköping.
Enkla och dekorativa kakel-
ugnar i modern smakriktning.
Ill. priskurant på begäran.

Ateneum för flickor.

Kungsgatan 2.
Inträdespröfning den 30 aug. kl. 10 f. m. för nya elever som ej pröfvats på våren, för flyttningsökande den 31 aug. samma tid. Nyanmälda elever till seminariet infinna sig den 1:sta sept. kl. 10 f. m.
Lärarinne-kursen i huslig ekonomi börjar samma dag.
Upprop hålles med Högre flickskolan och de förberedande klasserna den 1:sta sept. kl. 11 f. m. samt med seminariet den 6:te sept. kl. 12 midd.
Upplysningar meddelas och anmälningar mottagas i skolans lokal fr. o. m. den 15 aug. kl. 2-3 e. m. Gossar förberedas till allmänna läroverken. Nybörjare mottagas. Fortsättningskurs i huslig ekonomi, hälsolära och klädsömnad m. m. (husmoderskurs) afsedd för elever, som slutat skolan.
Förberedande kursen till Gymnastiska Centralinstitutet tager sin början den 15 september.

Hildur Rusén. E. Planck.
Handarbetets Vänner.
Lärokurser i trydnadssöm och konstväfnad taga sin början den 4 September. Teoretisk väfkurs, innefattande bindningslära, mönsteruttagnig, garnberäkning m. m. börjar den 16 September med undervisning tre gånger i veckan kl. 5-7 e. m.
Elever emottagas och närmare underrättelser meddelas å
Föreningens byrå, Birgerjarlsgratan 5.

Elektricitet för män och kvinnor.
Ni misstuder verkligen om Ni inbillar Eder att Ni icke kan återställas, emedan alla metoder Ni försökt hafva varit gagnlösa. Felet torde hafva varit, att inre läkemedel verkligen aldrig varit ämnade för åkommer sådana som Edra och för det andra att Ni förbisett att upptäcka detta innan Ni tillsatte Edra mynt. Ett försvagadt organ, ett svagt system och en svag konstitution, allt beror på ett tillstånd som torde hafva åstadkommit genom en eller åtskilliga dussin olika orsaker. Dessa hafva inverkat på Edra nerver, uttömt Eder vitalitet, försvagat Edra väfnader, stagnerat cirkulationen, och, innan Ni förnyar vitaliteten genom att återställa nytt lifselement till nerverna, förblir systemet försvagadt. Nervernas lif af elektricitet och ingenting annat än elektricitet kan för återställandet ersätta den. Bär
"Ajax" Torr-Cell
och återvinn hälsan. Den behöfver ingen laddning och är alltid färdig för användning. Om Ni har ett åttiksbälte vilja vi gifva Eder en rabatt därför vid utbyte. Låt oss visa Eder hvad vårt batteri gjort för så många lidande.
Sänd in denna kupong och vi skola gratis och franko öfverskicka vår utmärkta bok, som skall ingifva Eder mod att hjälpa Eder själf. Den är fylld af fakta, som kommer en man att åstunda vara en man, och den berättar om många, som voro lika illa därän som Ni, men hvilka nu äro starka och vid god vigör. Förskaffa Eder den genast eller gör oss ett besök.
A. T. 76 48. R. T. 89 03.

Svenska Elektriska Institutet,
(Afdelning 15) Regeringsgatan 9, Stockholm.
Var god sänd mig Eder fria bok: »En frisk själ och en frisk kropp!»
Namn: .....
Adress: .....

Tjäders Insektpulver,
bästa medel mot flugor, mygg och ohyra.
Tjäders Fröhandel,
1 Stora Nygatan. 7 Dxtorgsgatan.

THÉ! Sällsynt billigt pris!
Extra fint "Smulthé" à 2 Kr. pr kg.
"Cocogalla Ceylon" extra fint, kraftig arom à 4 Kr. pr kg.
Minsta parti 1/2 kg.
Vid rekvisition af minst 1 1/2 kg. sändes theet franco öfver hela landet.
Gör ett Profköp och Ni vill säkert återkomma!
Kaffe- & The-Importen "WALHALLA",
Humlegårdsgatan 13 * * STOCKHOLM.
Allm. tel. 21 399. Rikstelef. 42 28

Kommanditbolaget
KOCK & Co.,
20 Skeppsbron 20,
försäljer:
Stenkol, Koks, Antracit.
Rikstel. 22 35 Allm. tel. 22 66.

RICHARD ANDERSSONS MUSIKSKOLA.
Höstterminen börjar den 15 September 1906. Anmälningdagar: Onsdagen den 12 och Torsdagen den 13 September kl. 12-2 och 5-6 e. m. Mottagningstid för skolan: kl. 1/2-1/3 e. m. alla dagar fr. o. m. den 15 September och Richard Anderssons mottagning från samma dag: Onsdagar och Lördagar kl. 1/2-1/3 e. m.
Brunnsgatan 28, 2 tr., Stockholm.
Filialer finnas å Söder, Östermalm samt öfre Norrmalm.

Örebro Kindergården.
Teor. och prakt. kurs för unga flickor börjar 18 Sept. Utbildning för Kindergården, hem, barnhem, barnkrubbor m. m. Prospekt och upplysningar ger om
Fröken Maria Kjellmark, Örebro.

Husmodersskolan i Stockholm,
(grundad 1897)
börjar den 15 September ny termin. Skolans uppgift är att å unga kvinnor ur den bildade klassen lämna teoretisk och praktisk undervisning i matlagning och öfriga detaljer vid hemmets vård. Anmälningar mottagas i skolans lokal Drottninggatan 67, 1 tr.
Fru CARLINA LILLJEKVIST.
Inackordering anskaffas. Prospekt tillhandahålles äfven genom Fredrika Bremer förbundet, Stockholm.

Selma Wahlgren
återtager sina lektioner i Klädsömnad. Anmälan alla dagar 11-3. Greffuregatan 30 B III. Tel. Ö. 43 82.

Kurs i Klädsömnad.
Grundlig undervisning i mönsterritning, tillskärning, profning af skicklig lärarinna. Eleven syr endast eget arbete. Obs! Profningsstomme efter hvars och ens kroppsform, afsedd för eleven att prova på. Lektionstid 11-3. Greffureg. 30 B, 3 tr. A. T. Ö. 43 82.
Selma Wahlgren.
Kurs i Linnesömnad.
Undervisningen tager åter sin början den 15 Sept. Elever syr endast eget arbete Östermalmsgatan 31, 2 tr. Tel. Ö. 43 31. Augusta Regnander.

Aktiebolaget Göteborgs Bank
f. d. Göteborgs Enskilda Bank.
12 Brunkebergstorg 12.
Sparkasseränta 4 proc.

Aktiebolaget Stockholms Diskontobanks
Notariatsafdelning,
Regeringsgatan 8,
ombesörjer köp och försäljning af aktier, obligationer och andra värdepapper, upprättar och granskar alla slag af rättsliga handlingar, verkställer bontredningar, emottager öppna och slutna deposita, uthyr förvaringsfack från 15 kr. för år.

Prenumerera på Idun.

Joko! Hvad skall jag använda till min stortvätt?
Chromol såpan är bäst!
Chromolsåpan tillverkas endast vid A. P. Sjöbergs Fabriker, Malmö.